PROCEEDINGS OF THE I INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND THEORETICAL CONFERENCE

SCIENTIFIC REVIEW OF THE ACTUAL EVENTS, ACHIEVEMENTS AND PROBLEMS

01.12.2023

BERLIN

FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY

SCIENTIA
COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

SCIENTIA
COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

with the proceedings of the

I International Scientific and Theoretical Conference

Scientific review of the actual events, achievements and problems

01.12.2023

Berlin, Federal Republic of Germany

Berlin, 2023

UDC 082:001
S 40

https://doi.org/10.36074/scientia-01.12.2023

Chairman of the Organizing Committee: Holdenblat M.

Responsible for the layout: Bilous T.
Responsible designer: Bondarenko I.

S 40 **Scientific review of the actual events, achievements and problems**: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference, December 1, 2023. Berlin, Federal Republic of Germany: International Center of Scientific Research.

ISBN 979-8-88955-763-0 (series)
DOI 10.36074/scientia-01.12.2023

Papers of participants of the I International Multidisciplinary Scientific and Theoretical Conference «Scientific review of the actual events, achievements and problems», held on December 1, 2023 in Berlin are presented in the collection of scientific papers.

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences and registered for holding on the territory of Ukraine in UKRISTEI (Certificate № 311 dated June 16th, 2023).

Conference proceedings are publicly available under terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0) at the www.previous.scientia.report.

UDC 082:001

© Participants of the conference, 2023
© Collection of scientific papers «SCIENTIA», 2023
© NGO International Center of Scientific Research, 2023

ISBN 979-8-88955-763-0

SECTION 22.
PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY

Лазуренко Олена Олексіївна
кандидат психологічних наук, доцент
доцент кафедри загальної і медичної психології
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФЕНОМЕНУ САМОРЕГУЛЯЦІЇ У ПСИХОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ФАХІВЦЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ‘Я

Індивідуальний професійний розвиток фахівця – це безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівця після здобуття ним вищої освіти у сфері охорони здоров’я та післядипломної освіти в інтернатурі, що дає змогу фахівцю підтримувати або поліпшувати стандарти професійної діяльності відповідно до потреб сфери охорони здоров’я та триває протягом усього періоду професійної діяльності. Він включає участь у процесі формальної, неформальної та інформальної освіти у сфері охорони здоров’я.

У сучасному світі індивідуальна стратегія особистісного професійного розвитку фахівця суттєво змінилася. Зокрема, важливість постійного навчання та саморозвитку набула ще більшого значення. Сучасні стратегії професійного розвитку спрямовані на неперервне вдосконалення своїх знань, та використання все нових, актуальних до умов сьогодення методів та підходів. Ключовими аспектами, відтак, є самовдосконалення, вираження власної індивідуальності та реалізація власного потенціалу. Цей процес важливий для досягнення задоволення від життя та гармонії в професійній сфері.

Індивідуальна стратегія професійного розвитку передбачає визначення цілей розвитку та конкретні кроки щодо їх досягнення. Програма має бути розроблена індивідуально, з урахуванням усіх професійних особливостей фахівця. Розвиток передбачає не тільки набуття нових компетенцій, але й покращення вже наявних.

До проблем індивідуального професійного розвитку фахівця галузі охорони здоров’я, медичної освіти у сучасних реаліях є питання щодо професійної спрямованості та професійної самовизначеності і саморегуляції власного професіогенезу. Індивідуальна стратегія професійного розвитку фахівця є багатоаспектною. Важливими є заплановані цілі, задачі, методи їх виконання і сама реалізація.

Психологічна модель саморегуляції індивідуального професійного розвитку та формування професійних компетенцій, на нашу думку, полягає в набутті та підвищенні нових професійних знань, вдосконалення професіоналізму, творчого пошуку, креативності, самовдосконалення, самоосвіти впродовж усього життя. Так, саморегуляція як цілісна система психічних засобів, за допомогою яких фахівець має керувати своєю цілеспрямованою активністю, стає не перевагою, а життєвою необхідністю. Канадський психолог А. Бандура розглядає саморегуляцію в рамках соціально-когнітивної теорії і теорії соціального навчання. Поведінка на його думку визначається не лише факторами

середовища, але і самим індивідом, тобто люди здатні контролювати свою поведінку за допомогою процесу, відомого як саморегулювання [2].

Проблема саморегуляції діяльності людини за останні десятиліття стала однією з ключових у психологічній науці, її дослідження здійснювали ряд українських вчених таких як: І.М. Захарова, К.В. Злоказов, О.В. Зобков, Н.О. Киселевська, Т.В. Кириченко, О.О. Конопкін, В. Іванніков та ін. [1]. Вагомий внесок в розробку проблеми саморегуляції зробили представники вікової та педагогічної психології. В залежності від визначення змісту поняття саморегуляції, від цілей науковців, увага концентрується навколо різних видів цього процесу. Г.С. Нікіфоров визначає саморегуляцію як діяльність, що спрямована на приведення системи в стан, що дозволяє реалізовувати мету життєдіяльності [1]. Ефективність саморегуляції пов'язується з рівнем розвитку особистості [1].

Саморегуляція відноситься до фундаментальних категорій психології і вивчалась вченими різних психологічних шкіл (А. Маслоу, К. Роджерса, Г. Олпорта, В. Франкл та ін.). Водночас найбільш повно, як самостійний предмет дослідження, саморегуляція представлена у сучасних українських дослідженнях, які довели, що саморегуляція особистості формується за допомогою її поведінки, індивідуальних характеристик та становить собою цілісну систему психічних засобів, за допомогою яких людина здатна керувати своєю цілеспрямованою активністю (І.Д. Бех, М.Й. Боришевський, Ж.П. Вірна, Л.Г. Дика, С.Д. Максименко, В.О. Моляко, Л.А. Мойсеєнко, О.О. Прохоров, О.П. Саннікова, О.О. Сергієнко, О.Я. Чебикін). Як свідчать сучасні психолого-педагогічні дослідження, одним з найважливіших психологічних чинників, які впливають на ефективність самостійної діяльності особистості, є здатність до саморегуляції, а люди з розвиненою саморегуляцією досягають більшого успіху в роботі, навчанні, суспільному житті; вони є більш психологічно благополучними та професійно компетентними.

В залежності від визначення змісту поняття саморегуляції, наша увага концентрується навколо різних видів цього процесу. Зокрема, з огляду на нашу проблему саморегуляції професійного розвитку фахівця, цікавими та ваговими є такі, як емоційна (І. В. Бринза, Я. Рейковський, О.П. Саннікова О.Я. Чебикін, О.А. Чернікова), моральна (М Й. Боришевський, Б. С. Братусь, Т.В. Кириченко, П.М. Якобсон), мотиваційна (О.Г. Ксенофонтова, В.І. Степанський, А.А. Файзуллаєв), особистісна (К.О. Абульханова-Славська, Л. Е. Орбан - Лембрик, І.І. Чеснокова), інтелектуальна (В. О. Моляко, О. К. Тихомиров) та ціннісно-смислова саморегуляція (Л.В. Долинська, І. С. Кон, В. Є. Семенов, В.А. Ядов).

У прикладному аспекті важливо відзначити, що саморегуляція як процес впливу на власний фізіологічний і психологічний стан, багато в чому залежить від бажання людини керувати власними емоціями, почуттями й переживаннями і, як наслідок, – поведінкою; Зазначимо, що здатність до саморегуляції формується протягом життя, а значить, піддається формуванню й удосконаленню.

Питання саморегуляції особистості продовжують досліджуватися сучасними вченими (М. Боришевський, В. Іванников, О. Конопкін, Ю. Мирославський, В. Моросанова, Г. Никифоров, О. Осницький, В. Татенко, Т. Титаренко, Н. Пов'якель та ін.), що дає нам підстави розглянути проблему саморегуляції професійного розвитку, спираючись на результати їхніх досліджень, зокрема – на необхідності урахування актуальних потреб, особистісно значущих цілей, життєвих відносин, установок у розвитку саморегуляції; стильової саморегуляції поведінки людини; її розуміння як професійно важливої властивості тощо. Так, Н.Н. Ярушкін під саморегуляцією особистості розуміє, насамперед, регуляцію особистістю своєї поведінки «у відповідності з ціннісно-нормативною системою її соціуму» і визначає її як регуляцію особистістю своєї поведінки «відповідно до власної ціннісно-нормативної системи для досягнення нового рівня взаємодії з соціумом»;

Г.С. Нікіфоров визначає саморегуляцію як діяльність, що спрямована на приведення системи в стан, що дозволяє реалізовувати мету життєдіяльності [1].

Незаперечну цінність у дослідженні психології саморегуляції професійного розвитку становить науковий доробок, який має цілу низку підходів та напрямів до вивчення означеної проблеми, зокрема обґрунтування психічної регуляції та саморегуляції (І. Сєченов та І. Павлов), важливість системного дослідження психічної саморегуляції (П. Анохін). У контексті діяльнісного підходу (С. Рубінштейн) саморегуляція особистості є невід'ємною складовою принципу єдності свідомості та діяльності. Важливу роль у становленні сучасних уявлень про саморегуляцію відіграв суб'єктний підхід (К. Альбуханова-Славська), у рамках якого підкреслюється необхідність її розуміння як процесу.

Отже, сучасні тенденції розвитку психології саморегуляції є актуальними, втім, малодослідженими в питанні психології саморегуляції професійного розвитку фахівця.

З огляду досліджуваної нами проблеми, саморегуляція розглядається як системна якість, що виникає завдяки об'єднанню індивідуально-психологічних особливостей особистості в єдину психологічну систему, а її ефективність пов'язується з рівнем розвитку особистості фахівця.

Саморегуляція професійного розвитку – це системно-організований процес ініціації, побудови, підтримання і керування довільною активністю особистості, пов'язаною із досягненням нею власних цілей професійного вдосконалення. Важливо усвідомити, що саморегуляція професійного розвитку багато в чому залежить від бажання людини керувати власними професійними досягненнями, успіхами, мотивами тощо, вона піддається формуванню й вдосконаленню, відтак рівень психічної саморегуляції пов'язаний із підтриманням та мобілізацією психічної активності й полягає в здатності людини керувати власними діями й станами тощо.

Таким чином, проблема саморегуляції особистості, попри багаторічну історію вивчення, актуальність та значущість, вирізняється складністю, багатомірністю й неоднозначністю, зокрема це стосується питання саморегуляції професійного розвитку особистості фахівця у галузі охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Вплив механізмів саморегуляції на процеси соціалізації та самоактуалізації особистості в період юності // Збірник наукових праць. Вип. 449-450. Педагогіка та психологія. Чернівці : ЧНУ, 2009. С. 15–20.
2. Bandura A. Social cognitive theory of self-regulation. 1991